

– Kiegyenlített kórushangzás, a dinamikai skála többféle fajtájának és színének anyagszerű alkalmazása (puha pianók, zengő *mf-f* hangzások).
– Kifejező „feszültség-oldás” megoldások és prozódiai kiemelések segítettek az expresszivitást.

– Szép volt a szólamok szóló állásainak hangvétele (pl. 29-36. ütem), a darab csúcspontjának mesteri felépítése arzis-tézissel és crescendóval: „Ora pro nobis, nunc et in hora mortis nostrae. Amen !”, majd a visszatérés előkészítése.

5. Kodály Zoltán női karra írt öt tételes ciklusa, a szöveg nélküli *Hegyi éjszakák*. Keletkezésük különböző évekből való: I. 1923, II-IV. 1955-56, V. 1962.

A III. tételt az Angelica Leánykar tolmácsolásában hallottuk, vezényelt Gráf Zsuzsanna. Előadásukról a következő mondható el:

– A kórus az éneklési technika igen magas szintjével rendelkezik. Homogén kórushangzás, tág ambitus, széles dinamikai skála jellemzi éneklésüket, melyet a mű formai, dramaturgiai építkezésének szolgálatába állítva, elsőrendű előadást produkáltak.

– Az egyes szakaszok csúcspontjait más-más módon építi fel a szerző I. teraszos dinamikával, II. crescendóval a subito pianohoz, III. crescendóval elért kettős csúcspont a *f*-hoz, illetve *ff*-hoz. Ezeket Gráf Zsuzsanna csodálatos intenzitással, stílusos megformálással és előrevívő lendülettel oldotta meg.

6. A 150. *genfi zsoltár* (1936) – Magnificat Ifjúsági Kórus, vezényelt Szebellédi Valéria.

Általános megjegyzések a műről és előadásáról:

– A kórus műves éneklési kultúrája, hangzása sokféle zenei tartalom és karakter művészi megformálására teszi képessé őket.

– A 3 részből álló darab arányai és dallamsorai az alábbiak szerint alakulnak:

I. 1-26.ü. 5+3 „Dicsérjétek az Urat”

II. 27-53.ü. 5+3 „Kürtben dicsérjétek őt”

III. 54-84. ü. 5+3 „Róla éneket mondjon”

– Az első részben az Úr dicséretét zengő, fényes hangzás jellemezte a kórus énekét.

– A második részben hangszerekkel és „ékes éneklésekkel” örvendtünk az Istennek (kürtszó, citera, sípszó, tárogató, orgonaszó) a dinamikai skála a *mf-ff*-ig terjed. Az együttes kitűnően alkalmazta a dinamikai váltásokat és építette fel a szakasz csúcspontját.

– A harmadik rész a finom hangú cimbalom énekével (*p*) a csengő ezüst hangú citerával dicséri az Úr szent nevét (*fp*-ban), melyet dinamikai fokozással érünk el (*f*-ig). Majd lelkesen „magasztálják, dicsérik – áldják a Teremtőt”. Sostenuto az utolsó mondat, a második „mindörökké” diminuendóval, II-IV-I plagális fordulattal zárja le a művet. A kórus és karnagya ezt a legizgalmasabb befejező szakaszt zseniálisan építette fel, követve a zene és szöveg dramaturgiai fokozását, majd oldását. Az esendő

ember imáját véltük kihallani az utolsó „MINDÖRÖKKÉ” elhangzásakor, mély állású altokkal puha pianissimóban.

A koncertet Kodály Zoltán-Berzsenyi Dániel: *A magyarokhoz* című kánonja zárta Kollár Éva lendületes, energiától feszülő irányításával, mely méltó befejezése volt e csodálatos programnak.

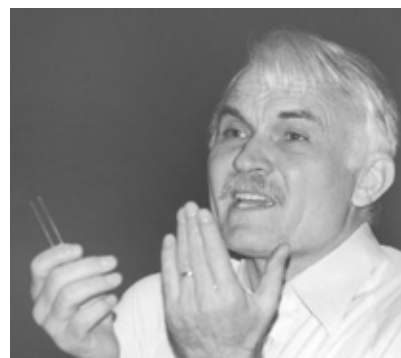
A műsorvezetés feladatát Dr. Joób Árpád látta el szakszerűen, igen szimpatikusan.

Köszönöm, hogy elolvasták a hangverseny kapcsán megfogalmazódott véleményemet, gondolataimat. A 2013. évre további jó munkát és sikerekben gazdag, boldog esztendőt kívánok.

Igó Lenke

Vass Lajos Emléknap

Vass Lajos születésének 85. halálának 20. évfordulója jegyében, ünnepi rendezvényt tartottak a Vasas Művészegyüttes Alapítvány Vass Lajos Kórusa és a Varázsének Alapítvány szervezésében, 2012. november 24-én Budapesten a Patrona Hungarie Általános Iskola és Gimnázium Dísztermében.

A délután első felében Vass Lajosra emlékező előadások és beszélgetések hangzottak el. A műsorvezető Fügedi-Bárd Judit

volt. A résztvevő beszélgető társak, Dr. Bónis Ferenc, – akinek előadása híven tükrözte Vass Lajos zenei életben betöltött szerepének autentikus összefoglalását – („Találkozás” címmel, előadását közöljük). A következőkben megszólaló Kocsár Miklós, Horváth Géza (szlovákiából), Párkai István, Tóth László, Somos Csaba, valamennyien közvetlen személyes élményeikről beszéltek. Mivel különböző kapcsolatban álltak Vass Lajossal – mint tanítvány, kolléga, zeneszerző, karmester és jó barát, – színes kép alakulhatott ki a gazdag életműből. Ám a közös vezérfonal az emlékezésben: a tisztelet, a szeretet, és a feltétlen elismerés megnyilvánulása volt. Ehhez járult Vass Lajos életéről, hangzó anyaggal megszólaló látványos CD-vetítés. Kórusának tagjai állították össze, az évtizedek során előforduló legjellegzetesebb események, élmények alapján, ezáltal is maradandó emléket állítva szeretett karnagyuknak.

„In memoriam” Vass Lajos emléknapi hangverseny

A délután 5 órakor kezdődő hangverseny megnyitóját a *Vasas Művészegyüttes Alapítvány* Vass Lajos Szimfonikus Zenekara tartotta.

Műsororukon Vass Lajos: Magyar Koncert I-II művét adták elő, vezényelt: *Geszti Tamás*

Ezt követően öt énekkar szerepelt, valamennyien Vass Lajos műveit szólaltatták meg.

Debreceni Református Kollégium Kántusa, vezényelt: *Berkesi Sándor és Marczy Ernő*. Műsoron: Örök Úr az Isten; Az Isten a mi reménységünk (46. zs.); Leánykérő (népdalfeldolgozás);

Szlovákiai Magyar Pedagógusok Vass Lajos Kórusa, vezényelt: *Józsa Mónika*. Műsoron: Vass L.– Csontos Vilmos: Hűség; Vass L. – Koncsol László: Biztató.

Vasas Művészegyüttes Alapítvány Vass Lajos Kamarakórusa, vezényelt: *Somos Csaba*. Műsoron: Nocturne; Három betyár.

Vasas Művészegyüttes Alapítvány Vass Lajos Kórusa, vezényelt: *Fügedi Bárd Judit és Kiss Boldizsár*. Műsoron: Varázsének; Körösi Csoma Sándor üzenete.

Vass Lajos Általános Iskola Énekara, vezényelt: *Csádi Nóra*.

Az *Összkar* előadásában felhangzott: Vass Lajos – Jókai Mór: Jövendölés. Vezényelt *Horváth Géza*.

Márkusné Natter-Nád Klára

*

Találkozás Vass Lajossal

Két évtizede, 1992 novemberében hagyta el énekeseit, muzikusait, közönségét *Vass Lajos* zeneszerző, karnagy, népművelő, a Televízió közkedvelt Páva-sorozata révén egy országnyi hallgatóság zenemestere. Ha egyetlen szóval kellene megemlékeznem róla, ez a szó nem lehetne más: *hiányzik*. Hiányzik mindazoknak, akik énekeltek-muzsikáltak a keze alatt, akik gyönyörködve hallhatták műveit és előadóművészi tevékenységének megnyilvánulásait – vagy éppenséggel általa találtak utat a zene birodalmába. Személyiségéből nemcsak tehetség és tudás áradt, hanem a próféta *hite* is. Számára a muzsika nemcsak dallamot, ritmust és harmóniát jelentett. Több volt önmagánál: erkölcsi erő. Eszköze annak az eszményi célnak, melyet Zrínyi, a költő és Kodály, a zeneköltő így fogalmazott meg:

„Csak jobbitsuk meg magunkat, szabjunk más rendet dolgainknak.
Egy nemzetnél sem vagyunk alábbvalók!”

Aligha véletlen, hogy ezek az igék, szárnyra kapva Kodály zenéjén, Vass Lajosban és a Vasas Kórusban méltó és ihletett tolmácsolókra találtak. Ha semmi más érdemük nem lett volna – márpedig hogyan lett volna! – már ezzel az eggyel, ennek az egy műnek a kényszerű tetszhalálból való feltámasztásával is beírták volna nevüket a magyar előadóművészet legújabbkori történetébe. Nem várták meg, hogy „hivatalosan” visszavonják e szókimondó remekmű 1957 utáni betiltását, hanem újra a közönség elé vitték, kiprovokálva, hogy a Hivatal „megfeledkezzen” saját tiltó rendelkezéséről.

Vass Lajost 1949-ben láttam először, Vásárhelyi Zoltán karvezetés-óráinak egyikén, a Zeneakadémia kupolatermében. Elsőéves hallgatóként magam is a növendékek kórusában énekeltem. Elénk lépett egy bajuszos, katonaruhás szép szál szőke legény és olyan szuggesztív *Székely keservessel* lepett meg bennünket, hogy tátva maradt a szánk. Attól a naptól fogva tisztelem – immár hat évtizede.

Később megtudtam: Lajos zeneszerzést meg zenekari karmesterséget is tanul. Hogy Veress Sándortól – akit felelősségtudata külföldre száműzött – épp akkoriban került Farkas Ferenchez – akit felelősségtudata viszont arra kényszerített, hogy itthon maradjon. A karmesterképzőben az akkori koncertélet egyik vezető személyisége, Somogyi László volt a tanára, kinek nevéhez, felejtethetlen Mozart-előadások mellett, megszámlálhatatlan magyar bemutató fűződött. Vass Lajosnak volt hát *mit* tanulnia, volt *kitől* tanulnia. Ha megemlítem korábbi mestereit a debreceni református kollégiumban, Csenki Imrét és Gulyás Györgyöt: tisztán kivehetővé válnak azok a hatások, melyek a fogékony fiatalember egyéniségét kialakították. A debreceni nagy műhelyben elválaszthatatlan egységet alkotott a népdal, a zoltár és a világi kóruséneklés hagyománya, meg a tanítói hevület. És mindennek fölött ott lebegett Kodály szelleme: *A zene mindenkié!*

Húsz esztendő volt, amikor az a megtiszteltetés érte, hogy furulyaiskolájához Kodály Zoltán írt – azaz – „mondott” – előszót. Huszonkét esztendősen az ország legjobb férfikarának, a Honvéd Művészegyüttesnek karnagya, utóbb – Vásárhelyi Zoltán után – művészeti vezetője lett. Együttessel 1956-ban eljutott Kínáig. Ugyanebben az esztendőben, a Nemzeti Múzeum lépcsőjén, bemutatta a kórusának írt új Kodály-művet, a kor hangulatát annyira kifejező *Nemzeti dalt*. 1957-ben, amikor

